

Antoni Mosiewicz (1913-2018)

Dr inż. Antoni Mosiewicz urodził się 9 września 1913 roku w Choruzewie (gmina Izabelin w powiecie wołkowyskim – dzisiejsza Białoruś). Można się domyślać, że jego przodkowie związani byli z tą ziemią od pokoleń. Nazwisko Mosiewicz występowało w Wielkim Księstwie Litewskim co najmniej od XVII wieku (zmarły w 1697 r. Aleksander Jan Mosiewicz herbu Topacz był m.in. wojewodą mściławskim, marszałkiem lidzkim, posłem na sejmy i deputatem do Trybunału Skarbowego Wielkiego Księstwa Litewskiego), zaś ok. 50 km od Wołkowyska leży wieś Mosiewiczze – być może „gniazdo” tej rodziny.

Ogromny wpływ na losy pułkownika wywarła II wojna światowa. W momencie jej wybuchu był 26-letnim oficerem Wojska Polskiego. Podczas kampanii wrześniowej walczył m.in. o twierdzę Brześć i brał udział w działaniach w rejonie Krzemieńca, Począjowa i Lwowa. Jego oddział został wzięty do niewoli sowieckiej, a sam pułkownik trafił do obozu w Szepetówce na Wołyniu (Ukraina, niedaleko przedwojennej granicy II Rzeczypospolitej), z którego udało mu się uciec (zapewne uratował życie, unikając losu tysięcy oficerów zamordowanych przez NKWD w Katyniu, Charkowie i Kalininie) i przedostać do Rumunii. Tam dostał propozycję porzucenia ogarniętej wojną Europy i wyjazdu do Stanów Zjednoczonych. Odrzucił ją mówiąc - „nie mogłem, byłem oficerem pod przysięgą wojskową i musiałem kontynuować walkę”. Przedarł się do Paryża i wstąpił do Polskich Sił Zbrojnych we Francji. Brał udział w walkach po ataku Niemców na Francję w maju 1940 r. W obliczu zbliżającej się klęski, razem z innymi oddziałami, przedostał się przez Dunkierkę do Wielkiej Brytanii. Tam kontynuował walkę w oddziałach obrony przeciwlotniczej.

W 1943 roku, na własne życzenie, wraz z dwoma tysiącami innych polskich żołnierzy pułkownik Mosiewicz został przeniesiony do Egiptu i wcielony do 2. Korpusu Polskiego dowodzonego przez generała Władysława Andersa – jako kapitan 2. kompanii artylerii przeciwlotniczej, uczestniczył w wyzwolaniu Włoch, w których później osiadł na stałe. Walczył m.in. nad rzeką Sangro i Rapido, pod Monte Cassino (stacjonował w Acquafondata), na linii Gustawa, linii Gotów, w Północnych Apeninach, nad rzeką Senio, uczestniczył również w bitwach o Równinę Lombardzką. Brał udział w wyzwoleniu Ankony i Bolonii.

Podczas tej wojennej wędrówki Antoni Mosiewicz poznał miłość swojego życia – Fede Bonati. Jego oddział stacjonował w pobliżu wiejskiego domu jej rodziców. Po latach wspominała, że polscy żołnierze byli bardzo dżentelmeńscy i pomocni dla miejscowej ludności. Fede i Antoni pobrali się w 1946 r.

Pułkownik Mosiewicz został zdemobilizowany 16 grudnia 1946 r. Jak wielu żołnierzy 2. Korpusu nie zdecydował się na powrót do Polski. Miał propozycję służby w wojsku brytyjskim w Indiach, jednak był już po ślubie i nie chcieli z żoną opuścić Włoch. W 1946 r. 2. Korpus został przetransportowany do Wielkiej Brytanii. Pułkownik Mosiewicz, który pozostał na ziemi włoskiej, co cztery miesiące musiał się starać o przedłużenie pozwolenia na pobyt. W tej sytuacji młodzi małżonkowie postanowili wyemigrować do Argentyny. 15 kwietnia 1948 r. na statku Czerwonego Krzyża „Empire Lance” przybyli do Buenos Aires. W Argentynie Antoni pracował jako robotnik, później brygadzysta w wojskowej fabryce lotniczej w Cordobie (Fàbrica Militar Aviones), by w końcu założyć własną fabrykę.

W 1953 roku wrócił do Włoch. Podjął pracę w firmie założonej w 1936 r. przez teścia, następnie zajął w niej ważne miejsce; z czasem włączył do niej swych synów. Dziś SPIG (Società per Impianti Generali) jest jedną z czołowych firm na świecie zajmujących się projektowaniem i budową chłodni kominowych i wentylatorowych oraz kondensatorów powietrza.

Dzieci państwa Mosiewiczów - Jurek, Robert, Henrik, Ferdy i Rita kontynuują dzieło ojca, kierując tą i innymi stworzonymi w późniejszym czasie firmami. Inż. Jerzy (Jurek) Mosiewicz jest właścicielem winnicy Muròla.

Jakkolwiek na stałe nigdy do Polski nie powrócił, Antoni Mosiewicz utrzymywał kontakt z ojczyznym krajem, w którym miał rodzinę. Dla kościoła św. Wacława przy ul. Słowackiego w Tomaszowie ufundował dzwon „Maryja” (1966), a dla wybudowanego w latach 1987-1995 kościoła w Golezszach – monstrancję (poświęconą 5 kwietnia 1991 r. przez Jana Pawła II), dwa dzwony, organy elektroniczne i posadzkę w prezbiterium.

W 2009 r. Prezydent RP prof. Lech Kaczyński odznaczył płka Antoniego Mosiewicza Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski za wybitne zasługi dla niepodległości Rzeczypospolitej Polskiej, za propagowanie polskiej kultury i gospodarki. W 2015 r. Prezydent RP dr Andrzej Duda odznaczył pułkownika Krzyżem Komandorskim z Gwiazdą Orderu Zasługi RP. Antoni Mosiewicz otrzymał także nagrodę im. Kwiatkowskiego z okazji Światowej Konferencji Gospodarczej Polonii za wybitne zasługi w rozwoju przemysłu w Polsce i na świecie. Był członkiem honorowym Associazione dei Polacchi a Milano (Stowarzyszenia Polaków w Mediolanie).

7 września 2013 r. w miejscowości Stresa nad jeziorem Maggiore odbyło się przyjęcie z okazji setnych urodzin pułkownika Antoniego Mosiewicza. Na uroczystość przybyła nie tylko rodzina i przyjaciele, ale także przedstawiciele świata przemysłu i polityki. Lokalne media napisały, że było to święto człowieka o niesamowicie barwnej historii osobistej, na podstawie której można by napisać powieść lub nakręcić film.

Pułkownik do końca długiego życia zachował sprawność, uczestniczył w uroczystościach i spotkaniach kombatanckich i polonijnych. W 2015 r. (jako 102-latek) odwiedził polski pawilon na światowej wystawie „EXPO 2015” w Mediolanie.

Zmarł w nocy z 31 maja na 1 czerwca 2018 roku w wieku blisko 105 lat w mieście Stresa we Włoszech. Pochowany został w miejscowości Loro Piceno. W pogrzebie wzięli udział przedstawiciele władz lokalnych oraz polscy dyplomaci. Jeden z wieńców przesłał Prezydent RP dr Andrzej Duda. Mauro Radici z internetowej „Gazzetta Italia” nazwał płka Mosiewicza „żołnierzem, który służył swojemu krajowi do końca, wypełniając swój obowiązek w obronie praw i wolności, człowiekiem o włosko-polskim sercu, lojalnym i zdolnym do miłości, który w pełni przeżył swoje istnienie”.

21 marca 2019 r. imię płka Antoniego Mosiewicza otrzymało rondo u zbiegu ul. Św. Antoniego, Strzeleckiej i Sikorskiego. 24 maja przybyła z Włoch rodzina pułkownika

odwiedziła Tomaszów Mazowiecki. Odbyła się wówczas podniosła uroczystość w Urzędzie Miejskim, posadzono także dąb im. płka A. Mosiewicza.

Po II wojnie światowej rodzina pułkownika przeniósł się na terytorium Polski w nowych granicach. W 1946 r. jego ojciec Stanisław (ur. 29.06.1868) oraz bracia Józef (ur. 2.03.1901) i Julian (ur. 9.01.1916) zamieszkali w Leonowie (wówczas w gminie Golesze, dziś Wolbórz w powiecie piotrkowskim). Następnie część rodziny związała się z Tomaszowem Mazowieckim. Do dziś w mieście zamieszkują ich potomkowie.

dr Daniel Warzocha

Źródła:

Archiwum Państwowe w Piotrkowie Trybunalskim, Gminna Rada Narodowa w Goleszach, sygn. 51, k. nlb. (Wyciąg z kart meldunkowych repatriantów osiedlonych w gminie Golesze, pow. piotrkowskiego dotyczący dokładnych dat urodzenia).

http://www.afcpi.it/index.php?option=com_content&view=article&id=50&Itemid=57

<http://www.gazzettaitalia.pl/it/addio-ad-antoni-mosiewicz/>

https://pl.wikipedia.org/wiki/Aleksander_Jan_Mosiewicz

https://www.hebrewsurnames.com/arrival_EMPIRE%20LANCE_1948-04-15

<http://www.naszswiat.net/zyc-we-wloszech/zyc-we-wloszech/z-konsulatu-rp-w-mediolanie/najstarszy-zolnierz-armii-andersa-we-wloszech-na-expo.html>

<http://www.radiomaryja.pl/informacje/prezydent-andrzej-duda-w-watykanie/>

<http://www.tomaszow-maz.pl/aktualnosci/pulkownik-antoni-mosiewicz-patronem-nowego-ronda-/>

<https://www.cronachemaceratesi.it/2018/06/06/italia-e-polonia-unite-a-loro-piceno-per-laddio-alleroe-liberatore-il-nostro-paese-lo-onorera-sempre/1111602/>

https://mediolan.msz.gov.pl/pl/nasze_projekty/projekty_kulturalne/oblicza_polonii/pulkownik_antoni_mosiewicz

<https://plorit.wordpress.com/2015/08/22/muro-la-cin-cin/>

<https://www.cronacheancona.it/2018/06/06/italia-e-polonia-unite-a-loro-piceno-per-laddio-alleroe-liberatore-il-nostro-paese-lo-onorera-sempre/107391/>

<https://www.polacywewloszech.com/2018/06/02/zmarl-antoni-mosiewicz/>